

Ó Városi Ó Kerekerdő

Játékszabály

Az erdők világa rendkívül izgalmas, különösen a városi erdőké, amelyek számtalan lehetőséget rejtenek magukban. Ezek az erdőfoltok a kikapcsolódás, a feltöltődés és a sport ideális helyszínei. Otthont adnak délutáni családi sétáknak és a gyerekek legjobb bújócskáinak is. Ahhoz azonban, hogy mindezeket élvezhessük, szükség van valakire, aki felelősséggel gondozza ezt az érzékeny életközösséget.

Gyere, nézzünk körül együtt egy erdész szemével, és végezzük el mindazokat a feladatokat, amelyek az erdőlátogatók és – mindenekelőtt – az erdő lakóinak javát szolgálják!

A játék elemei

- 1 db játéktábla
- 6 db városi kerekerdő játékos tábla
- bábuk
minden játékosnak 1 db, eltérő színű/alakú
- 11 féle akciókártya
erdőszegély, vegyeskorúság, elegyesség, madáretető, denevérodú, süngarázs, rovarhotel, kisemlőstáplálék, erdei tornapálya, információs tábla, vizes élőhely
mindegyikből játékosonként 1 db
- 60 db faanyag
pl. hurkapálca darabok vagy ágacskák
- 40 db mag
pl. makk, gesztenye, bab vagy más nagyobb mag
- 1 db dobókocka

Játékszabály

A játék kezdete

A játékot 2-6 játékos játszhatja. Minden játékos kap egy erdőtáblát, illetve egy bábút a nagy játéktábla start mezőjére.

A játék kezdetén minden játékos kap 4 és 7 nyersanyagot.

A játék megkezdéséhez a játékosok egymás után dobnak a kockával. Aki a legnagyobbat dobta, az kezdi a játékot.

A játék menete

A játék célja, hogy teljesen berendezd az erdőtábládat, ehhez be kell szerezned az összes akciókártyát.

A játék megkezdése után a játékosok sorrendben dobnak, majd a dobásuknak megfelelően lépnek a kéz által jelölt irányba, érkezéskor pedig végrehajtják a mezőn található utasítást.

Abban az esetben, ha egy játékos áthalad a start mezőn, 2 magot és 3 faanyagot kap. Ilyenkor, ha nyersanyagkészlete megengedi, megszerezhet 1 hiányzó akciókártyát az erdejébe.

A játékot az nyeri, aki először gyűjti össze mind a 11 akciókártyát és rendezi be teljesen a városi erdejét.

Kipróbálhatjátok ezeket a szabályváltoztatokat is

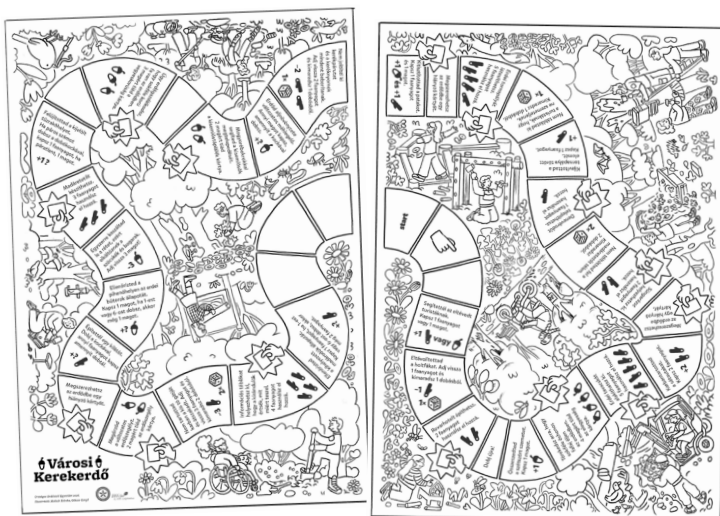
Játszhatjátok a játékot úgy is, hogy az egyes dobások után dönthettek, hogy melyik irányba léptek. De a starton áthaladva csak akkor kaptok magot és faanyagot, ha a kéz irányába haladtok.

Használhattok két dobókockát és dobás után döntötök, hogy melyik kocka értékét léptek le.

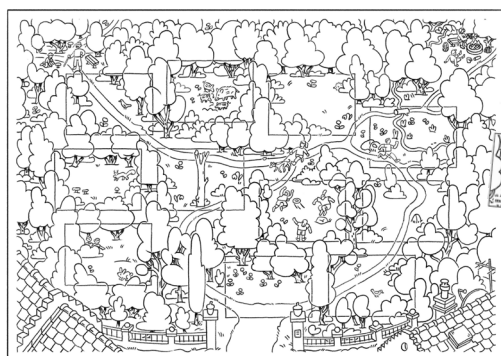

Fontos fogalmak

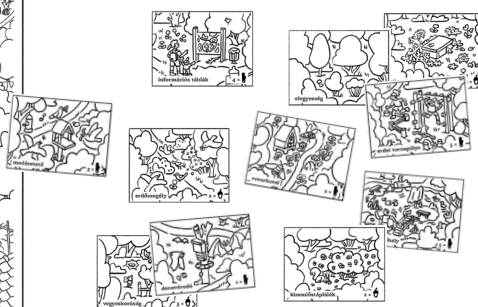
játéktábla

erdőtábla

akciókártya

nyersanyag

Minden játékos azonos számú nyersanyagkészlettel kezdi a játékot. Nyersanyagokat adott mezőkön szerezhet, de el is veszthet a játékos. A start mezőn való áthaladáskor a játékos bónusz nyersanyagokat kap.

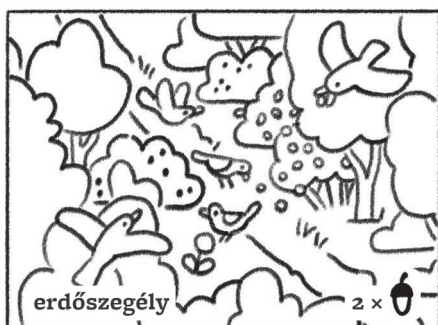
mag faanyag

kártyaszerezés

Akciókártyát csak adott mezőkön, illetve körönként egyszer, a start mezőn való áthaladáskor szerezhetsz.

Akciókártyák

1 Erdőszegély

Az erdőszegély az erdő és egy másik élőhely (például rét, mezőgazdasági terület vagy út) közötti átmeneti sáv. Ha ez a szegély változatos és elegyes, azaz sokféle cserjéből és fafajból áll, lépcsőzetes szerkezetű, akkor az egész erdő védőbástyájaként és éléskamrájaként funkcionál. A sűrű, többszintes szegély megvédi az erdő belsejét a széltől és a kiszáradástól. Megszűri a levegőt és lassítja a párolgást, fenntartva az erdő belső, hűvös klímáját. A sűrű, tűskés cserjések (pl. kökény, vadrózsa) biztonságos fészkelőhelyet nyújtanak az énekesmadaraknak (például a töviszúró gébicsnek) és búvóhelyet a kisémlősöknek a ragadozók előtt. A változatos szegélyben mindig található táplálék. Tavasszal a korai virágzás (pl. húsos som, galagonya) az ébredő beporzóknak, méheknek, lepkéknek ad energiát. Ősszel és télen az ehető termések (bodza, kökény, csipkebogyó) a madarak és kisémlősök legfontosabb téli túlélő készletei.

2 Vegyeskorúság

Az erdő vegyeskorúsága azt jelenti, hogy egy adott területen nem azonos korú fák állnak, hanem a magoncoktól¹ a „matuzsálemekig” minden generáció képviselteti magát. A vegyeskorú erdő extrém időjárással szemben ellenállóbb. Az idős fák mély gyökérzetükkel stabilitást adnak, a fiatalabbak pedig rugalmasabbak. A különböző magasságú fák megtörik a szelet, így az erős viharok nem tudják egyszerre kidönteni a fákat. A többszintes lombzat több csapadékot fog fel és párologtat vissza, így a talaj lassabban szárad ki az aszályos időszakokban.

Az idős fák folyamatosan hullatják a magjaikat. Ahol egy öreg fa kidől, ott fény jut a talajra, és a már ott várakozó apró csemeték azonnal növekedésnek indulnak.

A különböző korú fák különböző igényeket elégítenek ki. Az idős fák odvaiban denevérek és baglyok laknak. A középkorú fák adják a legtöbb termést. A fiatal sűrűségek pedig kiváló rejtekhelyet biztosítanak a vadon élő állatoknak (pl. őzeknek, szarvasoknak) és fészkelőhelyet az énekesmadaraknak.

1: a magból kikelt fiatal növény

3 Süngarázs

A süngarázs (vagy süntanya) egy mesterségesen kialakított vagy meg hagyott búvóhely, amely életmentő lehet a sünök számára az erdőben és a kertekben egyaránt.

A sünök novembertől márciusig téli álmot alszanak. Ehhez egy fagymentes, szélvédett és biztonságos helyre van szükségük, ahol a testhőmérsékletük nem süllyed kritikus szint alá. Egy jól megépített gally- és levélhalom tökéletes hőszigetelést biztosít számukra. De nemcsak télen hasznos a süngarázs. A sünök éjszakai állatok, nappal rejtőzködniük kell. A sűrű ágakból, levelekből álló halmok megvédik őket a kutyáktól, rókáktól vagy a ragadozó madaraktól. A nőstény sünök gyakran választják ezeket a védett helyeket a kicsinyeik világra hozatalára és felnevelésére is a nyári időszakban. Ha „garázst” biztosítasz a sünnek, hálából tisztán tartja a környéket: előszeretettel fogyasztja a meztelencsigákat, lárvákat és sáskákat, így segítve az erdő és a kert biológiai egyensúlyát.

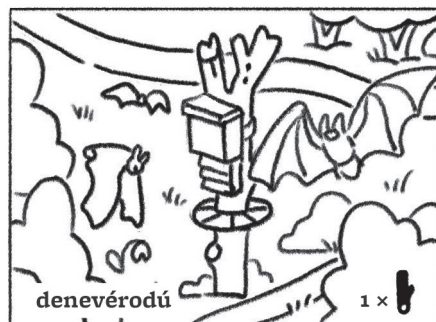
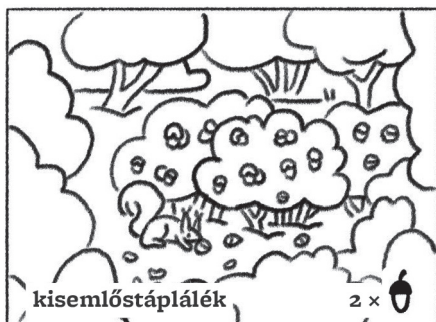
4 Vizes élőhely

Az erdőben található kis vizes élőhelyek – mint például az erdei pocsolyák, tókák, források és kis patakok – jelentősége messze túlmutat a méretükön. Rengeteg élőlény kötődik a vizes élőhelyekhez, melyek akár életük csak egy-egy szakaszában igénylik a vizet. Az erdei béka vagy a barna varangy kizárólag kis tókákban, pocsolyákban szaporodik. Mivel ezek gyakran időszakosak, nem élnek bennük halak, így a békapetéék és ebihalak biztonságban vannak a ragadozóktól.

A foltos szalamandra üde erdők lakója, a nőstényeknek tiszta vízű patakokra vagy forrásokra van szükségük, hogy lárváikat a vízbe engedjék. Számos jól ismert rovar (szitakötők, kérészek, tegzesek) lárváik állapota hónapokig, sőt évekig a vízben zajlik, miközben mi már csak a repülő alakjukkal találkozunk az erdei utakon. A vízisikló, hód és vidra szintén vizek környékén élnek és táplálkoznak. De a madarak között is sok ilyen faj van. Gondoljunk csak a jégmadárra, fekete gólyára. A nagyobb vadfajok és madarak számára alapvető ivóhelyek. Emellett lehetővé teszik a vízhez kötődő fajok mozgását és terjedését a tájban. A kis medencék emellett felfogják a csapadékot, így lassítják a víz lefolyását és segítik a talajvíz pótlását. Párolgásukkal hűtik a környezetet, hűvösebb, párásabb klímát teremtve az erdőben az aszályos időszakokban is.

5 Kisemlőstáplálék

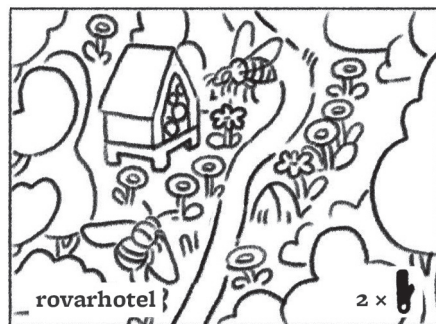
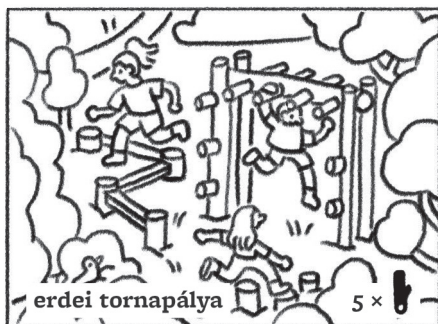
Az erdei egerek, a pelék és mókusok legfontosabb táplálékai a tölgymakk, a bükkmakk és a mogyoró. Ezek magas energiatartalma elengedhetetlen a téli túlélésükhöz. Ezek mellett gyakran fogyasztják még a vadrózsa csipkebogyóját, a szeder, málna, som és vadgyümölcsök termését.

6 Denevérodú

A denevérodú lényegében egy mesterséges „lakótelep”, amely pótolja az öreg, odvas fákat az erdőkben. A denevérek a legjobb „bio-rovarirtók”: Egyetlen denevér egyetlen éjszaka alatt akár több ezer szúnyogot és mezőgazdasági kártevőt (például almamolyt, bagolylepkét) fogyaszt el. A denevéreknek speciális, szűk és meleg helyekre van szükségük az utódneveléshez. Mivel a természetes odvak száma viszonylag kevés, az odúk biztosítják a fajok fennmaradását. A denevérek ürüléke, a guano, az egyik leghatékonyabb természetes trágya, amely helyben segíti az erdő talajának tápanyagforgalmát. Magyarországon minden denevérfaj védett vagy fokozottan védett. Az odúk kihelyezése segít megőrizni ezt a rejtett életmódot, de jelentős fontosságú állatcsoportot.

7

Erdei tornapálya

Erdészként sokat tehetsz a kirándulókért is. A friss, oxigéndús levegőn végzett mozgás hatékonyabban segíti az egészségmegőrzést, mint a beltéri edzés. Az egyenetlen talaj és a változatos akadályok fejlesztik az egyensúlyérzékét és az ízületi stabilitást. A tornapályák állomásai gyakran tanösvényekkel fonódnak össze, így a látogatók mozgás közben ismerhetik meg az adott terület élővilágát. A kijelölt pályák segítenek a látogatókat a fenntartható útvonalakon tartani, így a védettebb erdőrészek zavartalanok maradhatnak.

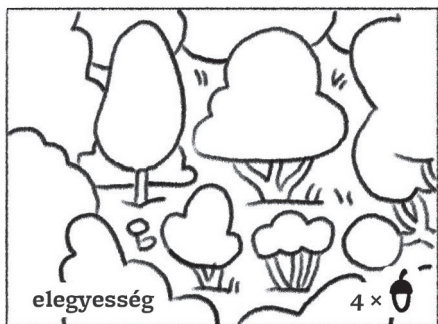
8

Rovarhotel

Létfontosságú a hasznos beporzók (méhek, poszméhek) és kártevőirtó rovarok (katicák, fátyolkák) számára, mivel biztonságos bújóhelyet, telelőhelyet és fészkelési lehetőséget biztosít. Segíti a biodiverzitást, növeli a növények termékenységet a beporzás révén, és környezetbarát módon akadályozza a kártevők túlszaporodását.

9 Elegyesség

Az elegyes erdők sokkal jobban ellenállnak a külső hatásoknak. Ha megjelenik egy specifikus kártevő (például a gyapjaslepke vagy a szú), egy elegyetlen állományt teljesen elpusztíthat. Az elegyes erdőben viszont ha az egyik fafaj meg is betegszik, a többi életben marad, így az erdő mint ökoszisztéma nem omlik össze.

A változó éghajlat (aszály, hőség) nem minden fafajt érint egyformán. Ha az egyik faj (például a bükk) megszenvedi a szárazságot, egy másik (például a kocsánytalan tölgy vagy a juhar) átveheti a szerepét, így az erdőborítás megmarad.

Minden fafajhoz más-más rovarvilág, gombaközösség és madárfaj kötődik. A különböző időpontban virágzó és termést hozó fák folyamatos táplálékforrást biztosítanak a vadon élő állatoknak.

A különböző fafajok levelei eltérő összetételűek. A lehullott, vegyes avar gyorsabban és hatékonyabban bomlik le, mint az egynemű (például csak fenyő) tűlevél. Ezáltal a talaj tápanyagban gazdagabb és jobb vízmegtartó képességű lesz.

10 Információs táblák

Az erdészek és a látogatók közötti párbeszéd egyik leghatékonyabb eszközei az információs táblák.

Egy tábla segíthet megérteni, hogy a földön hagyott korhadó holtfa nem rendetlenséget jelentenek, hanem értékes élőhelyek a rovarok és gombák számára. Ha egy tábla elmagyarázza, hogy a kivágott fák helyén természetes felújulás zajlik, a kiránduló megnyugszik, hogy nem erdőirtás, hanem tervszerű gazdálkodás folyik. Táblák segíthetnek felismerni az elegyességet, a vegyeskorúságot, vagy rámutathatnak egy közeli vizes élőhely jelentőségére. Egy tanösvény táblái pedig játékosá teszik a tanulást a gyerekek számára, így az erdőjárás élménydúsabbá válik. Sokszor kell figyelmeztető, tiltó táblákat is kihelyezni. Az emberek sokkal szívesebben tartják be a szabályokat, ha ismerik azok okát. Például nem csak annyit írunk ki, hogy „Ne térj le az útról!”, hanem elmagyarázzuk, hogy a taposás elpusztítja a védett ritka orchideákat vagy zavarja a földön fészkelő madarakat. Tűzrakási tilalom esetén elmagyarázhatjuk az aktuális aszályhelyzetet, ami komolyabb súlyt ad a tiltásnak.

11 Madáretető

A tartósan fagyos, havas napokon a madarak nem férnek hozzá a talajon lévő magvakhoz vagy rovarokhoz. Az etető segít pótolni azt az energiát, ami a testhőmérsékletük fenntartásához elengedhetetlen. Ha a madarak egy adott területen biztos táplálékforrást találnak télen, nagyobb eséllyel választják azt a környéket fészkelőhelyül is tavasszal. Az etetővel a kertbe vagy az erdőbe szoktatott énekesmadarak (például a cinegék) tavasszal és nyáron ott maradnak, és természetes rovarirtóként pusztítják el a hernyókat és levéltetveket.

A madáretetés nemcsak a madarak túlélését segíti, hanem az ember és a természet kapcsolatát is erősíti.

A madáretető az egyik legjobb eszköz a természet megfigyeléséhez, melynek révén megtanuljuk tisztelni az élővilágot és felismerni a különböző fajokat.

Ezt is olvassátok el!

Miért jó, ha van holtfa az erdőben?

A holtfa jelenléte kulcsfontosságú az erdő egészsége, a biológiai sokféleség fenntartása és a tápanyag-kör-forgás szempontjából. Az erdei fajok (gombák, növények, rovarok, madarak, emlősök) mintegy fele függ a holtfától életének egy szakaszában. Az álló és fekvő korhadó törzsek otthont, búvóhelyet és szaporodóhelyet biztosítanak. A lebomló faanyag visszaforgatja a tápanyagokat a talajba, ezáltal biztosítva a növények tápanyagellátását. A korhadó faanyag szivacsként működik: képes megtartani a vizet, így száraz időszakokban is biztosítja a nedves-séget a gombák és más élőlények számára. A holtfa segíti az erdei életközösség sokféleségét, a gazdagabb faj-összetétel pedig ellenállóbbá teszi az erdőt a betegsé-gekkel és kártevőkkel szemben. A odvas fák, a kéreg alatt kialakuló rések és a korhadó belső részek különleges kis élőhelyeket nyújtanak rovaroknak és madaraknak.

Miért jó, ha az erdő aljnövényzete változatos méhlegelő? Mi történik, ha egyszerre lekaszáljuk?

A változatos növényzet azt jelenti, hogy tavasztól őszig mindig virágzik valami. Nem egyszerre nyílik az összes növény, így a méhek, poszméhek, pillangók és más beporzók folyamatosan találhatnak élelmet. A sokféle virágos növény sokféle rovarfajt vonz. A kétszikű növények mellett a fűfélék búvóhelyet és árnyékot biztosítanak a rovarok-nak, hüllőknek és kisemlősöknek.

Ha az egészet egyszerre vágják le, a beporzók egyik napról a másikra élelem nélkül maradnak. Ezért elköl-töznek. Elpusztulhatnak a fűszálak között élő, fej-lődő lárvák és bábok is. A rendszeres, teljes kaszálás (különösen, ha a kaszálékot elszállítják) elszegényíti a növényzetet, a virágok helyét átveszik az agresszív fűfélék, a méhlegelő pedig eltűnik.

Hogyan lenne helyes? A területet nem egyszerre, hanem 2-3 részletben, időben eltolva, részeket meghagyva kell kaszálni. Így a rovaroknak mindig marad menedék és táp-lálék. A kaszálással megvárhatjuk, míg a növények elvirá-goznak és magot szórnak. Ha utána kaszálunk, biztosítjuk a fennmaradásukat a következő évekre. A kaszálékot érde-mes a helyszínen hagyni egy ideig, hogy a magok kihull-hassanak, és a tápanyag visszakerüljön a talajba.

Miért érdemes rendszeresen ellenőrizni a kihelyezett madárodúk állapotát?

A kihelyezett madárodúk rendszeres ellenőrzése és tisztítása kritikus fontosságú a madarak egészsége és a sikeres költés érdekében.

Az előregeedett fészekanyagban paraziták (atkák, kullancsok, bolhák) és baktériumok szaporodhatnak el, amelyek veszélyeztethetik a következő fészekalj fiókáinak életét. Az ellenőrzés során javíthatók a kilazult szögek, szálkásodott faelemek, vagy a ragadozók által tágitott rönpyílások, így megelőzhetőek a sérülések. Sok madár az előző évi fészekre építi az újat. Ez egy idő után annyira megemeli a fészek szintjét, hogy a fiókák elérhetővé válnak a rönpyílán benyúló ragadozók (például nyestek, macskák) számára. Az odúba beköltözhetnek darazsak, vadméhek vagy rágcsálók is, amelyek megakadályozhatják a madarak fészkelését. A tisztítást leginkább szeptemberben vagy októberben érdemes elvégezni. A kitakarított odúk a téli időszakban fontos éjszakázóhelyül is szolgálnak az énekesmadaraknak, megvédve őket a fagyoktól.

Miért kell kerékpárutakat kijelölni az erdőben? Miért kell az utakat karbantartani?

Az erdei kerékpárutak kijelölése és karbantartása komoly természetvédelmi és biztonsági érdek.

A kijelölés célja a forgalom terelése. Ha a kerékpárosok a megjelölt utakon maradnak, elkerülhető a növényzet letaposása, a talaj tömörödése és a védett élőhelyek megzavarása. A kijelölt utak segítenek abban is, hogy az erdő belső, zavartalan részei megmaradjanak a vadon élő állatok búvóhelyének. Erdőben csak a kijelölt utakon szabad kerékpározni.

Miért fontos a karbantartás? A rendszeres ellenőrzés során eltávolítják a kidőlt fákat, belógó ágakat és javítják az úthibákat, megelőzve a sérüléseket. A víztelenítő árkok tisztítása megakadályozza, hogy az esővíz kimossa az utat, ami helyrehozhatatlan károkat okozna. A megrongálódott vagy hiányzó jelzések, táblák pótlása elengedhetetlen ahhoz, hogy a látogatók ne tévedjenek el és ne tévedjenek tiltott területekre.

www.oee.hu/kerekerdo

1866 óta
az erdők szolgálatában